

אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדע המדינה

משילות: מדיניות ציבורית בין הציבורי, העסקי והאזרחי (01-407-71)

קורס בחירה - שנתי (2 ש"ש) מ.א., תשס"ז
ד"ר אורי ארבל-גנץ

שעת קבלה: יום ד' 11:00-12:00

מס' חדר משרד: יפורסם

דו"אל: oargana@gmail.com (נא לציין בכותרת ההודעה שם הקורס ושם הסטודנט)

מטרת הקורס להציג בפני הסטודנטים את מקומה של המדיניות הציבורית בהובלת המשק תוך יצירת שיתופי פעולה בין שלושת הסקטורים הכלכליים – הציבורי, הפרטי והשלישי. קריסת גוש המדינות המזרח אירופי והמעבר של מדינות דמוקרטיות מתפיסות סוציאליסטיות טהורות לגישות סוציאל-דמוקרטיות וניאו-ליברליות הסיגו את השלטונות ממעורבותם הקלאסית בניהול הכלכלה והחברה וקדמו תחתיהם את מנגנוני השוק והתחרות החופשית. מגמות של הפרטה, רגולציה ודה-רגולציה, ובצידם גישות ניהול עסקיות ופוסט-ביורוקרטיות דחפו את הממשלים המערביים לא רק לשנות את המדיניות הציבורית אלא גם להוביל רפורמות מקיפות בשירות המדינה וביחסי הגומלין שבין המגזרים השונים. על רקע אלה נבקש לענות על השאלה, האם פחתה מעורבותה של המדינה בחיי החברה והפרט עקב התגברותה של כלכלת השוק, או שמא רק שינתה את אופייה ופניה?

בחלקו הראשון של הקורס נסקור את הגישות השונות למדינה הדמוקרטית ואת התמורות שחלו בהן במאה החולפת. בחלקו השני של הקורס נבחן את ההשלכות הנורמטיביות והאמפיריות של השינויים התפיסתיים האמורים על דפוסי המשילות של המדינה, ובחלקו השלישי ננתח את המדיניות הציבורית בישראל ואת מעורבותה הדיפרנציאלית בשלושת הסקטורים: הציבורי, הפרטי והשלישי. בהצלחה.

דרישות הקורס

1. נוכחות (חובה) והשתתפות: 10%
2. תרגיל + פרזנטציה קצרה (בהיקף של 8 – 10 עמ'; יוגש באמצע סמסטר ב'): 30%
3. מבחן (בסוף סמסטר א'; במתכונת של שאלות ניתוח): 60%

נושאי השיעורים ורשימת הקריאה

[פריטים המסומנים בכוכבית הם בגדר חובה; המרצה שומר לעצמו הזכות להוסיף לרשימת החובה עד שלושה פריטים נוספים במהלך שנת הלימודים]

מושגי יסוד – על מדינה, חברה ומה שביניהן (שני שיעורים).

* א' דורון, "מדיניות הרווחה בישראל – התפתחויות בשנות ה-80 וה-90" אצל נחמיאס, ד. ומנחם, ג. (עורכים), **מדיניות ציבורית בישראל**, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 1999, 437-474.
שמור מדעי המדינה לפי מדי.הצ (430369)

* מ' פרידמן, **קפיטליזם וחירות** (תרגום: א. אמיר), ירושלים, מרכז שלם, תשס"ב, 37-3.
בספריות: כלכלה, פילוסופיה 330 פרי.קפ (527382)

דאהל, ר. **על הדמוקרטיה**, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2002: עמ' 82-39.
שמור מדעי המדינה לפי דל.על (543439)

מדיניות ציבורית – עיצוב, יישום והערכה (שני שיעורים)

* Birkland, Thomas A. (2001) *An Introduction to the Policy Process: theories, concepts, and models of public policy making* (New York: M. E. Sharpe), pp. 150-167; 177-193.

תדפיס 10689 (1112079) לעמ' 150-167

תדפיס 10690 (1112081) לעמ' 177-193

המגזר הציבורי (שיעור/ שני שיעורים)

* Peters, B. Guy (2001) *The politics of bureaucracy* (NY: Routledge, 5th ed.), pp. 181-211.
תדפיס 10625 (1105728)

המגזר הפרטי (שיעור)

* Schneider, V. and Karsten, R. (2000) "Private organizations and their contribution to problem-solving in the global arena" in Schneider, V. and Karsten, R. (eds.) *Private organizations in global politics* (New York: Routledge), 1-33.

תדפיס 10621 (1105052)

חוק החברות, התשנ"ט 1999.
תדפיס 3539 (417781)

המגזר השלישי (שיעור/שניים)
גדרון, ב. בר, מ. וכץ, ח. המגזר השלישי בישראל: בין מדינת רווחה לחברה אזרחית, תל-אביב, הקיבוץ
המאוחד, 2003.
שמו סוציולוגיה לפי גדר. מג (571490)

(2001) *Third Sector Management: The Art of Managing* E.M., W.B. and Berman, Werther*
Nonprofit Organizations (Georgetown: Georgetown University Press), pp. 3-27.
תדפיס 10813 (1115762)

ניתוח SWOT סקטוריאלי – הלאמה, הפרטה ורגולציה (שיעור)
Spulber, N. (1998) *Redefining the State: Privatization and Welfare Reform in Industrial and Transitional Economies* (Cambridge: Cambridge University Press), pp. 5-52.
320.1 SUP (400115)

* Baldwin, R. and M. Cave (1999), *Understanding Regulation*, (Oxford: Oxford University Press), pp. 3-17.
בספריה למשפטים: (416380) BAL 67.1(42)

"משילות" – שיתופי פעולה בין-סקטוריאליים ו"התרוקנות" המדינה (שיעור/שניים)
* Pierre, J. and Peters G.B. (2000) *Governance, Politics and the State* (Hampshire: Palgrave Macmillan), pp. 1-10; 137-160.
תדפיס 10809 (1115471) לעמ' 1-10
תדפיס 10810 (1115473) לעמ' 137-160

ישראל – התפתחות שלושת הסקטורים והשפעתם על המדיניות הציבורית (שיעור)
* ביכלר, ש. וניצן, י. מרווחי מלחמה לדיווידנדים של שלום, ירושלים, כרמל, 2001: 129-178.
בספריה לכלכלה: E 330 בי.מר (505188) וגם תדפיס 9540 (575854)

ישראל – ארגונים בין-סקטוריאליים כאמצעי ליישום מדיניות ציבורית (חברות ממשלתיות ותאגידים ציבוריים (שיעור)
* אקשטיין, ש. זילברפרב, ב.צ. ורוזביץ, ש. הפרטת חברות בישראל ובעולם, רמת-גן, אוניברסיטת בר-אילן,
1998: 123-180.
שמו מדעי המדינה לפי אקש.הפ (379930)

זמיר, י. הסמכות המנהלית (כרך א'), ירושלים נבו, 1996: 381-410.
תדפיס 10623 (1105064)

שיעור 10: רגולציה – מדיניות הסדרה ופיקוח בישראל (שיעור)
ארבל-גנץ, א. (בהנחיית פרופ' ד' נחמיאס ופרופ' יי צ' שטרן), רגולציה – הרשות המפקחת, ירושלים, המכון
הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 66-82. (נייר עמדה 37)
בספריה למשפטים לפי ניר עמדה (המכון הישראלי לדמוקרטיה); 37 (555159) שמו מדעי המדינה לפי
ארב.רג (1115643) וגם תדפיס 10878 (1115977)

* לוי-פאור, ד. "יותר תחרות, יותר רגולציה: 'מהפכת תקשורת' בישראל ותפקיד המדינה" בפוליטיקה, 4
(1999): 27-44.
כתב עת בספריית מדעי החברה

רשתות רגולטוריות בישראל (שיעור)
* ארבל-גנץ, א. "מדיניות הסדרה ופיקוח בישראל: רשויות רגולטוריות ורשתות מדיניות" אצל רייכמן, א.
ונחמיאס, ד. (עורכים) מדינת ישראל – מחשבות חדשות (שם זמני), הרצליה, מפעלות – המרכז הבינתחומי
הרצליה, 2006, 149-179.
שמו מדעי המדינה לפי מדי.יש (1106757)

Palast, G., Oppenheim, J. and Macgregor, T. (2003) *Democracy and Regulation: How the Public can Govern Essential Services* (Virginia: Pluto Press), pp.1-27
תדפיס 10812 (1115649)

שלטון מרכזי ושלטון מקומי – שיתופי פעולה בין-ממשליים ובין-סקטוריאליים (שיעור)
 * נחמיאס, ד. "רפורמה מוניציפאלית המינהל העירוני" אצל נחמיאס, ד. ומנחם, ג. (עורכים) מחקרי תל-אביב – יפן (כרך ב'), תל-אביב, רמות – אוניברסיטת תל-אביב, 1997: 25-38.
כתב עת בספריה למדעי החברה – אולם 4

דמוקרטיה השתתפותית, דמוקרטיה דליברטיבית והון חברתי (שיעור)

* Innes, J.H. and Booher, D.E. (2003) "Collaborative policymaking: governance through dialogue" in Hajer, M.A. and Wagenaar, H. (eds.) *Deliberative Policy Analysis: Understanding Governance in the Network Society* (Cambridge and New York: Cambridge University Press), pp. 33-59.
אין

* Putnam, R.D. and Goss, K.A. (2002) "introduction" in Putnam, R.A. (ed.) *Democracy in Flux: The Evolution of Social Capital in Contemporary Society* (Oxford and New York: Oxford University Press), pp. 3-20.
אין

גלובליזציה - שיתופי פעולה חוצי סקטורים ומדינות (שיעור)

Brown, D.L., Khagram, S., Moore, M.H., and Frumkin, P. (2000) "Globalization, NGO's, and Multisectoral Relations" in Nye, J.S. and Donahue, J.D. (eds.) *Governance in a Globalizing World* (Cambridge, Mass.: Visions of Governance for the 21st Century), pp. 271-296.
תדפיס 10626 (1107058)

* Christensen, R.K. (2004) "International an Nongovernmental Organizations: Globalization, Policy Learning and the Nation-State" in Levi-Faur, D., Vigoda-Gadot, E. (eds.) *International Public Policy and Management* (New York, USA: Marcel Dekker), pp. 45-66.
תדפיס 10814 (1115763)

הנחיות לתרגיל

1. מטרת התרגיל לאפשר לסטודנט/ית למידה עצמית של סוגיית מדיניות בנושא בו עוסק הקורס, על ידי איסוף נתונים וניתוח מקרה-בוחר.
2. בחירת הנושא תיעשה על ידי הסטודנט/ית ותאושר על-ידי המרצה לא יאוחר משלושה שבועות לפני תום הסמסטר הראשון. נושאי החקר יכולים לכלול סוגיה תיאורטית מסוימת, ניתוח מקרה-בוחר או ניתוח השוואתי. כמו כן יכול הנושא לבוא מתחום המשילות בכל מדינה דמוקרטית ואינו חייב לעסוק דווקא במדינת ישראל.
3. היקף התרגיל לא יפחת משמונה עמודים ולא יעלה על עשרה עמודים (לא כולל עמוד השער, תוכן עניינים ורשימת מקורות).
4. התרגיל יכול לבוא קצר ובו הצגת הסוגיה, השאלה המרכזית עליה מבקש התרגיל לענות, המסגרת התיאורטית ושיטת הניתוח; פרק תיאורטי ובו סקירה קצרה של התיאוריה/ות המשמשת את הסטודנט/ית; פרק הניתוח; סיכום הממצאים ומסקנות.
5. התרגיל יכול לכל הפחות שני פריטים ביבליוגרפיים מתחום הלימוד ושלושה-ארבעה מקורות לנתונים (דו"חות סטיטיסטיים; חקיקה; דו"חות שנתיים של רשויות וועדות; כתבות עיתונות; וכו').
6. התרגיל יוגש על ידי כל אחד/אחת מהסטודנטים בקורס. לא יוגשו תרגילים בזוגות, שלשות ושאר צירופים אחרים.
7. תרגיל יוגש מודפס, פונט דיוויד 12, רווח 1.5.
8. מועד ההגשה: אמצע סמסטר ב'; תאריך ייקבע במהלך סמסטר א'.

הנחיות לפרזנטציה

1. הסמסטר השני יוקדש ברובו להצגת הנושאים על ידי הסטודנטים/ות. מטרת הפרזנטציה להעשיר את כלל הסטודנטים/ות במקרי-בוחר רבים ככל האפשר בתחום הלימוד ולקיים דיונים אנליטיים במסגרת השיעורים באופן דינאמי ופעיל.

2. כל סטודנט/ית י/תציג בפני הכיתה את נושא-החקר שבחר/ה, על פי סדר שיקבע המרצה לקראת תום הסמסטר הראשון.
3. פרזנטציה תיארך כעשרים דקות ותכלול את עיקרי התרגיל שי/תגיש הסטודנט/ית.
4. מומלץ לעשות שימוש בעזרים שונים, כגון: שקפים; מצגות מחשב; צילום טקסט; קטעי וידיאו, וכו'.
5. על הסטודנט/ית להפגין שליטה שגישה התיאורטית שבחר ובסוגיה בה הוא/יא עוסק/ת.